



Joseph Beuys: Feitur stóll 1964, tréstoill með fitu.

vöfðu verk sín í mjúk efni á líkan hátt og indíánar Suður-Ameríku og frumbyggjar Ástralíu gerðu við hluti sem höfðu trúarlegt tákngildi.

Innpökkun Christos og tissue-pappír

Dadaistarnir og súrrealistarnir höfðu báðir notað mjúk efni, sem nokkurs konar skírskotun án þess að það hefði bein áhrif á sjálft formið. Verkin „Til heiðurs Rauschenberg“ eftir Spoerri og „Rúmið“ eftir Rauschenberg lutu sömu lögmálum og það sama má segja um verk Cesars og Armans. Hlutir sem af þessum sökum geta ekki lengur þjónað tilgangi sínum birtast hjá Oldenburg í Mjúku skúlptúrunum og hjá Cristo í „pökkum“ hans. Forgenglar Cristos kunna þó að hafa verið Man Ray með saumavél sína vafða í umbúðir og bundna með snæri á hjólbörur eða Ljóðrænin hlutir Miros frá árinu 1936. Miro notaði uppstoppað dýr eins og Rauschenberg gerði á sjöunda áratugnum. Picasso notaði einnig óvenjuleg efni. Á fjórða áratugnum notaði hann rætur, gras og spotta, sem hann fann. Hann gerði brúður úr tré og „tissue-pappír“ og röð af dýra- og mannahöfðum gerði hann úr klipptum pappír 1943. Súrrealistarnir höfðu fundið efni, sem átti eftir að breyta grundvallarhugmyndum okkar um hvað teldist hæfa listaverki. Arftakar þeirra á sjöunda áratugnum urðu nýraunsæiskynslóðin og popplistamennirnir. Báðir þessir hópar umbreyttu hlutum samkvæmt hugmyndum sínum og urðu hugfangnir af þeim raunveruleik er þá birtist.

Ritvél Oldenburgs

Fyrir rúmum tveimur áratugum birtist svo verk þar sem segja má að efni skapi nýjan formstíl, þegar Claes Oldenburg sýnir „Mjúka rit-

vél“ árið 1963 og umbreytir hlut, sem gerður var úr hörðu efni, í mjúkt og sveigjanlegt form. Fimm ár liðu áður en listagagnrýnendur eða listsöguritarar viðurkenndu slík verk sem skúlptúra. Með því að svipta hlut sínum upprunalega tilgangi hafði Oldenburg lokið því sem súrrealistarnir höfðu byrjað á, jafnframt því sem hann hafði fundið upp nýja tegund skúlptúra. Það er fyrir hans tilverknad að hugmyndir okkar um að þrívíð verk skuli vera úr steini, marmara, tré eða bronzi hafa breyst. Við teljum nú einnig til þeirra verk gerð úr mjúkum og sveigjanlegum efnum, burtséð frá hvaða tækni er beitt við gerð þeirra og þau eiga nú sinn sess í listasög- unni.

Efnið er tjáningarmiðill

Lifræn efni sem ekki halda ákveðinni lögun hafa auk þess táknræna merkingu í ætt við galdur og höfðu til elstu trúariðkana mannsins. Risastór verk Magdalenu Abakanowicz úr hampi höfðu með formlegri afstöðu sinni hvort til annars, bæði til töfra og uppruna mannskeppunnar. Samskonar tilhneiging er augljós í verkum Jóseps Beuys. En hann hefur hvað eftir annað gengið í berhogg við hefðbundinn listskilning, með gerðum sínum og með notkun efna eins og ullarþófa og feitmetis. Hann vill varpa ljósi á frumþarfir lífsins í því augnamiði að við megum aftur nálgast uppruna okkar, sem mannlegar verur. Efnið sjálft er orðið tjáningarmiðill þar sem áður var aðeins samspil forma.

Áhorfandinn er þátttakandi

Það er ljóst að þessi nýi tjáningarmiðill þarfnast virkari þátttöku áhorfandans og krefst þess að hann beiti meira innsæi. Hið margræða, sem tjáð er með notk-

un hinna nýju efna, nálægðin, innihald og djúp merking, allt eru þetta nýir þættir nútímalistar. Hér má líka tilnefna tækni eins og uppstoppað efni sem notuð er af Panamerenko og Evu Aeppli og strigaskrokka Magdalenu Abakanowicz.

Tengsl manns og náttúru

Þótt veggteppið sé forveri textílskúlptúra verða þeir vart aðgreindir frá öðrum nútímaskúlptúrum. Þróunin var hliðstæð, grundvölluð á þeirri hugmynd að boðskapurinn fælist í því efni sem notað var. Frumeindin er þrívíður þráður. Í hans stað koma svo önnur efni úr jurtaríkinu, pappírskvöða, reipi, víður og tágur. Lifræn og forgengileg eru þessi efni og gagngjör andstæða steina og málna. Dadaistarnir vildu brúa bilið milli lífs og listar og Oldenburg ljáði hugsjónum þeirra búnging. Í verkum textíllistafólks felst enn fremur sú ósk að endurvekja forn tengsl manns og náttúru. Verkin höfðu til goðsagna, töfra og arfleifðar hinnar sameiginlegu dulvitundar mannsins. Sé nánar að gáð sést einnig greinilegt mótvægi „hins ytra“ og „hins innra“, hvort sem um er að ræða rými, spennu eða átök gagnstæðra frumafla. Mótvægi þeirra er ef til vill aðaleinkenni textílskúlptúra auk þeirrar tjáningar sem felst í efninu sjálfu.

Vefurinn aftur á vegginn

Þótt Eriku Billeter verði tíðrætt um textílskúlptúr var sýningin í Lausanne fyrir tveimur árum helguð þeirri tegund þráðarlistar, sem krefst sérhannaðs rýmis til að hún njóti sín og veggteppið lifir einnig sínu góða lífi, enda verður yfirskrift næstu sýningar í Sviss „Vefurinn aftur á vegginn“.

Hildur Hákonardóttir vefari

F · U · T · U · R · A

GLUGGATJÖLD SEM GLEÐJA AUGAÐ



Futura-gluggatjöldin eru fíngerð og glæsileg. Vefnaðurinn er af bestu gerð og litirnir einkar aðlaðandi.

Við hjá Álafossi erum stolt og ánægð; Futura-gluggatjöldin og gólfteppin eru nútímaleg gæðavara, sem fellur smekkvísu og kröfuhörðu fólki í geð. Futura-línan er hönnuð af Guðrínu Gunnarsdóttur.



Alafossbúðin

VESTURGÖTU 2, SÍMI 22090 - 13404

Í GROFNNI